

Mlada Koroška

MESEČNA MLADINSKA PRILOGA »SLOVENSKEGA VESTNIKA« ★ DUNAJ, V PETEK 13. FEBRUARJA 1948. — LETNIK III. — ŠTEV. 2 (20)

Svet bo spoznal resnico

V koroških šolah pred in po »Anschlussu« nismo ničesar slišali o slovenskem, kaj šele o slovenskem svetu. Sovinistični učitelji nam niso nikdar kazali poti do lepote in globočine naše lepe materinščine, ampak so nas vzgajali v sovraštvu do lastnega ljudstva in lastnega jezika. Že davno pred »anšlusom« so nas učili, da smo Slovenci manjvreden narod, narod sužnjev in pastirjev, in treba je bilo smelosti že v otroških letih za vsakega, ki si je upal učiteljem povedati, da je Slovenec. S tem se je začela trnova pot v šoli: slabši redi, preziranje učiteljstva in nekaznovano izživanje zapeljanih odpadniških sošolcev. »Čuš« je bila najgrša psovka ne samo za Slovenca, temveč tudi za Nemca. Tako so nas vzgajali v duhu manjvrednosti, da bi nas izkoriščali kot vdane hlapce nemškemu narodu, ki so nam ga slikali v najlepših barvah kot »narod pesnikov, mislecev in junakov«. Avstrijskega naroda koroške šole nikdar niso poznale in zato o njem nismo ničesar slišali.

Ob taki šoli je pravi čudež in znak odpornosti in notranje moči našega naroda, da smo se prav mladinci prvi znašli v vrstah partizanskih borcev proti nemškemu nasilniku. In tu smo šele spoznali svoj lepi slovenski svet, junaško zgodovino svojega ljudstva in veličastno borbo slovanskih in vseh naprednih narodov proti zasužnjevalcem in izkoriščevalcem. To spoznanje je bilo naša prava šola: »Največ sveta otrokom sliši Slave, tje bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosti voljo vero in postavek.«

In kakor v partizanih, tako smo spoznali svoj junaški rod in se poglabili v lepoto slovenskega jezika in duha v izseljeništvu, kjer smo se brez učiteljev naučili več kakor v tako imenovanih utrakvističnih šolah. Ta nauk nam je omogočil, da smo globlje doumeli narodno osvobodilno borbo, v kateri se nismo borili le za uničenje fašizma, ampak hkrati tudi za naše narodne in socialne pravice. Mi mladinci pa še prav posebno za resnično ljudsko šolo, v kateri nas ne bodo več tuji nestrpni učitelji poniževali v hlapce in vzgajali v sovraštvu do lastnega naroda, ampak v katerih nas bodo domači učitelji učili ljubezni do lastnega naroda in jezika, hkrati pa tudi bratstva do vseh sosednih in tujih narodov. Ali ni prava ironija, da smo se učili strpnosti in bratstva do vseh ponižanih in razžaljenih prav v oboroženi borbi proti najkervavejšemu nasilju, med tem ko so nas v miru koroške šole napajale z nestrpnostjo in sovraštvom. In prav zato je bila naša borba demokratična borba za resnično človečanstvo, za visoka načela svobode, bratstva in enakopravnosti!

Z ogorčenjem smo po zlomu krvavega nacizma morali ugotoviti, da v naših šolah skoraj povsod poučujejo še vedno isti učitelji, ki so nas vzgajali v narodni nestrpnosti, ki so blatili naše narodne svetinje in povečevali prusko nemštvo, ki so ga v vsej ogabnosti razgalila spoznanja druge svetovne vojne. Po stranskih zločinih v raznih koncentracijskih taboriščih, po nečloveških vojnih zločinih in nacističnih zverinstvih je od te »veličine« ostalo bore malo. Kako naj nas bi ti učitelji danes navdušili za novi, lepši svet? Učitelji, ki so sami kot nacisti ali fašistični hlapci vdano služili Hitlerju! Učitelji, ki niso hoteli nikdar spregovoriti slovenske besede in niso dovolili, da nam bi v domovini ostali sošolci dopisovali v izseljeništvu! Učitelji, ki niti danes nočejo razumeti naše borbe in priznati našemu ljudstvu enakopravnosti! Učitelji, ki nas naznanjajo žandarmeriji zaradi nabiranja slovenskih napisov! Učitelji, ki nas hočejo kot verni učenci

Naša študentska mladina v Jugoslaviji zahteva slovenske šole

Naša mladina, ki študira v svobodni domovini, je poslala koroški dež. vladi naslednjo resolucijo:

Slovenski akademiki, dijaki srednjih šol, učiteljska in kmetijskih šol, doma iz Slovenske Koroške, sedaj na študiju v Jugoslaviji, odločno zahtevamo takojšnjo ustanovitev slovenske gimnazije in slovenskega učiteljskega v Celovcu, slovenske kmetijske šole ter resničen pouk v slovenskem jeziku na osnovnih šolah Slovenske Koroške.

Že desetletja so bile šole ponemčevalnice slovenske mladine na Koroškem. Najosnovnejša demokratična pravica pa je, da se vsak lahko vzgaja v svojih lastnih šolah v materinskem jeziku in v svojem duhu.

Avstrijske oblasti na Koroškem so do sedaj na vse mogoče načine zavirale in onemogočale slovenski mladini vzgojo in pouk v materinščini.

Naša zahteva po slovenskih učnih in strokovnih zavodih je prva najosnovnejša pravica našega naroda na Koroškem. To pravico si je mladina Slov. Koroške priborila s svojo borbo zoper fašizem in z borbo za narodne in socialne pravice, za svobodo svojega in vseh zatiranih narodov. Koroški Slovenci smo bili edini, ki smo se na ozemlju tretjega rajha z

orožjem v roki borili proti hitlerjevske-mu vojaškemu stroju, posebno pa je bila mladina tista, ki je doprinesla največ žrtev v boju za uničenje nacifašizma.

Zato upravičeno zahtevamo demokratične pravice, za katerih izpolnitev smo šli v boj. Takšna pravica je tudi pravica do lastnih slovenskih šol. S tem bodo naši mladinci dani šele najosnovnejši pogoji razvoja in izobraževanja v materinščini in šele tako bo mogla svojemu narodu s svojim znanjem tudi koristiti. V smislu resnične demokracije in enakopravnosti postavljamo zahtevo po takojšnji ustanovitvi slovenske gimnazije in slovenskega učiteljskega v Celovcu in slovenskih osnovnih šol na ozemlju Slovenske Koroške.

Podobno resolucijo so poslali prosvetnemu ministrstvu na Dunaju. Resolucije je podpisalo 12 koroških visokošolcev v Ljubljani, 6 koroških dijakov na učiteljski v Ljubljani, 3 koroški dijaki drž. srednje tehnične šole v Ljubljani, 5 koroških dijakov strokovnih šol, 1 koroški dijak glasbene akademije, 24 koroških študentov v Radovljici in 9 koroških študentov v Kranju, ki so zaradi pomanjkanja slovenskih šol na Koroškem odšli v Jugoslavijo, da bi se tam izobrazili v pošteno ljudsko inteligenco, ki bo pozneje služila svojemu narodu.

Mladina v Sloveniji se pripravlja na novo delo

Kakor lansko leto, je tudi letos prevzela ljubljanska mladina velike delovne obveznosti za nadaljnjo gospodarsko izgraditev države. V letošnjem letu bo dala mladinska organizacija Ljubljane 3 tisoč brigadirjev za zvezne in republiške gradnje, predvsem za gradnjo novega Beograda, za izgraditev tovarne težkih orodnih strojev v Železniku, avtomobilske ceste Zagreb—Beograd in gradnje Nove Gorice. Dve mladinski brigadi pa bosta odšli na republiške akcije v Črno goro oziroma v Bosno. V okviru delovnih obveznosti, ki jih je sprejela Osvobodilna fronta Ljubljane na svojem zadnjem plenumu, pa je mladina prevzela gradnjo pionirske železnice, ki jo bodo gradile mladinske strokovne brigade, sestavljene iz vajeniške mladine, in brigadi »Pavla Korčagina« in »Franca Albrehta«, ki sta se lansko leto prav posebno izkazali pri sečnji lesa za Ljubljano.

Da bi se čimprej izvršila mobilizacija mladine v delovne brigade, je mestni odbor LMS napovedal tekmovanje med posameznimi mladinskimi aktivni po podjetjih in predvsem po šolah, ki poteka že

vojnega zločinca Maier-Kaibitscha, z naročenim povpraševanjem staršev znova oropati pičlih ur, ki jih nova šolska uredba odmerja za pouk slovenščine!

V zadnjih dneh koroški sovinistični pisuni pišejo o vzorni rešitvi dvojezičnega šolstva in o nepotrebnih slovenskih srednjih šolah. Ali so oni že kdaj vprašali nas, slovensko koroško mladino, ki smo v borbi proti fašizmu krvaveli in prinašali žrtve tudi za dosego lastnih slovenskih šol, kaj in kako mislimo mi o »vzorni rešitvi« dvojezičnega šolstva in

od začetka tega meseca. Do sedaj se je na VI. gimnaziji prijavilo že 171 brigadirjev. Nekatere druge gimnazije in strokovne šole pa so se zavezale, da bodo formirale delovne brigade po 250 brigadirjev.

Prav tako kakor po šolah ustanavlja jo tudi v tovarnah, podjetjih in na tere-nih mladinske desetine, čete in brigade, ki bodo skupaj s sindikati delale pri gradnjah v Ljubljani. V Polju pri Ljubljani je mladinski aktiv ustanovil brigado, ki šteje 350 mladincev in mladink. Ta brigada je že prejšnji teden začela delati pri gradnji zadržnega doma v Polju, kjer so stavbišče zakoličili in posekali potreben les za gradnjo.

Poleg priprav za prostovoljno delo mladine v letošnjem letu so mladinski aktiv izvedli v preteklem tednu že več delovnih akcij na Ježici, Viču, v Mostah, Polju, na gradilišču otroških jasl in na drugih gradiliščih, kjer bodo ljubljanski prostovoljci v sklopu akcij OF zidali nove stavbe. Po nepopolnih podatkih je sodelovalo pri teh delovnih akcijah nad 1400 mladincev in mladink, ki so opravili skupaj 5062 prostovoljnih delovnih

o potrebi slovenskih srednjih šol? Čeprav je to predvsem stvar slovenske mladine, nas o tem nihče ni vprašal. Niso nas vprašali zato, ker jim naš odgovor ne bi šel v račun, ker bi naš odgovor svetu povedal vso resnico o današnji koroški šoli. Toda naše mnenje bo svet kljub temu zvedel, kajti borili se bomo za resnično demokratično šolo na Koroškem vse dotlej, dokler ne bomo dosegli svojega cilja. Borba pa je najglasnejše mnenje in najučinkovitejšo opozorilo, da se komu godi krivica.

ur, izkopali 637 kub. metrov zemlje, preložili 1600 komadov opeke. Razen tega so brigadirji posekali 46 kub. metrov stavbenega lesa, preložili 230 m trač-nice, odkrili 180 kv. metrov zemlje itd.

S to prvo akcijo, ki jo je izvedla ljubljanska mladina, je razgibala tudi nekatere odbore OF, ki so se doslej samo pogovarjali o gradnjah in se še niso lotili reševanja konkretnih nalog.

TRŽAŠKA MLADINA ZA PRAVICE DELOVNEGA LJUDSTVA

V Trstu bo v kratkem kongres delovne mladine Tržaškega ozemlja, zato je ZAM (Zveza antifašistične mladine) sklenila, da ustanovi pripravljalni odbor. Povabila je zastopnike mladine tamkajšnjih političnih strank in organizacij, da po svojih močeh pomagajo k dobremu uspehu tega kongresa, na katerem bo delovna mladina Tržaškega ozemlja razpravljala o svojih problemih in o težkem položaju, v katerem se nahaja vse tamkajšnje delavstvo.

Ker se ZAM zaveda, da se bo položaj delovne mladine lahko izboljšal samo, če bodo vsi, ne glede na politično in versko pripadnost, pripravljeni rešiti njene probleme, je upala, da se bodo njenemu povabilu odzvali vsi. Čeprav povabljeni, se niso odzvali niti predstavniki mladinske komisije Delavske zbornice, predstavniki socialistične in italijanske republikanske akcijske stranke pa so javili, da se njihovi stranki ne pridružita tej iniciativi, ker smatrata, da je nemogoče sodelovanje na tem področju, dokler se organizaciji ne sporazumeta tudi na političnem področju.

To se pravi, da ni skrb teh strank izboljšanje položaja tržaške delovne mladine, temveč da hočejo s svojo odsotnostjo še enkrat ponižno služiti svojim gospodarjem — imperialistom.

TUDI ITALIJANSKA POLICIJA ZATIRA ANTIFAŠISTIČNO MLADINO

Kakor pri nas na Koroškem skušajo zatreti vsako napredno in antifašistično miselnost in terorizirajo predane borce za svobodo zatiranih narodov, tako tudi italijanska policija zasleduje antifašistične borce. Pred kratkim je v Trzinu italijanska policija aretirala znanega protifašističnega borca, tov. Donda Vladimira, člana vodstva antifašistične mladine in predsednika Mladinske komisije Enotnih sindikatov.

Tovariš Donda je bil vedno med najaktivnejšimi borci za svobodo ter se je v času narodno osvobodilne borbe boril v vrstah partizanov. Glede aretacije policija ni dala nobenih pojasnil.

ENOTNOST ROMUNSKÉ MLADINE

Izvršilna odbora Zveze delavske mladine in Zveze socialistične mladine Romunije sta izdala proglas, v katerem je objavljen skupen sklep o ustanovitvi enotne organizacije romunske delavske mladine. V proglasu je med drugim rečeno:

Po zgledu plodnega sodelovanja obeh delavskih partij in upoštevajoč bližnjo ustanovitev Enotne delavske partije Romunije bo romunska delavska mladina utrdila svoje vrste pri delu za zgraditev nove ljudske republike. Enotnost delavske mladine pomeni važen korak k ustvaritvi enotnosti romunske demokratične mladine. Skupno z delovnimi ljudmi naše države bomo zastavili vse sile za ustvaritev socialistične družbe.

OTON ZUPANČIČ 70 LET

Zadnji mesec je obhajal najbolj znani živeči slovenski pesnik Oton Zupančič svoj 70. rojstni dan. Z njim je praznoval ta dan ves slovenski narod. Kot priznanje za svoje delo je sprejel od Prezidija Ljudske skupščine LRS častni naslov »Ljudski umetnik«. Slovenska univerza v Ljubljani mu je podelila častni doktorat. Iz vseh krajev Slovenije in vse Jugoslavije je sprejel voščila k svojemu rojstnemu dnevu.

Oton Zupančič pa je tudi nam dobro znan. Saj vsi poznamo njegove pesmi in pripovedke v »Vrtcu«, »Našem rodu« in mnogih drugih mladinskih listih. Kdo ni žarel od veselja, ko je prebiral pesmi o Cicibanu, Snegulčici, kralju Matjažu in druga; kdo ni z navdušenjem reševal njegovih ugank?

Poslušajmo, kako se pisatelj France Bevk spominja svojih mladih let, ko je doživljal Zupančičeve pripovedke in pesmi:

Ko sem bil majhen, sem veliko bral, najrajši zgodbe. Pesmi mi takrat niso ugajale. Morda zato ne, ker pesmi, ki so mi prišle v roke, niso bile zadosti lepe. Spominjam pa se iz tistih časov drobne knjižice pesmi z naslovom »Pisarnice«. Te pesmi so bile prve, ki sem jih vzljubil. Bral sem jih in bral, tako da sem nekatere izmed njih znal na pamet. Prav do danes mi je ostala v glavi ona o zlati ptički:

»Zlato ptičko so ujeli
trije fantje mladi.
Kdo imel bo zlato ptičko?
Vsi bi ptičko radi.«

To je le ena kitica. Mislim, da sem jo prav napisal, četudi le iz glave. »Pisarnice« so se mi že zdavnaj kdo ve kje izgubile. Če pesem iztaknete kje, preberite jo od začetka do konca! Prepričan sem, da boste imeli prav tako veselje z njo, kot sem ga imel jaz pred tolikimi leti.

Poznam ljudi, ki berejo pesmi in pravijo: lepe so! Ako jih vprašate, kdo jih je napisal, bodo zijali in ne bodo vedeli, kaj naj odgovorijo. Kakor da pesmi zrastejo na polju ali padejo z neba in jih je treba samo pobrati ljudem v veselje.

Vsako pesem napiše pesnik, ki ima poseben dar za to. Če bi ne bilo treba posebnega daru, bi bil lahko pesnik vsak človek. To sami veste, da ni. Pesnik posluša in gleda tudi s srcem. On sliši in vidi tuje veselje in tujo žalost in se zna pogovarjati tudi s naravo. Tega pa ne ohrani zase, ampak pove vsem ljudem. Pove pa v tako lepih besedah, da kar zveni in poje in da je človeški jezik kot slavčje petje.

Mene je zmeraj zanimalo, kdo je napisal kako pesem, ki mi je ugajala. Tudi tedaj, ko sem bil še majhen. In tako sem že takrat vedel, da je napisal »Pisarnice« in pesem o zlati ptički — Oton Zupančič.

Tako sem spoznal pesnika Zupančiča po pesmih in imenu. Videl ga takrat seveda nisem nikoli, niti naslikanega. Mislim pa sem si, da mora imeti dolgo brado, ki mu sega do prsi. Najbrž sem si ga mislil takega zato, ker so nosili nekdanje dolge brade skoraj vsi veliki slovenski možje, ki sem jih videl naslikane v raznih koledarjih. Vendar se nisem nič začudil, da je pesnik brez brade, ko sem ga prvič srečal.

To je bilo nekoč, ko sem bil še dijak. Prevedel sem bil v slovenščino neko nemško dramo in jo poslal ljubljanskemu gledališču, da jo uprizori. Prevod najbrž ni bil dober, pa tudi drama ni bila taka, da bi šla lahko na oder. Hotel sem pač nekaj prevesti in sem prevedel, kar sem imel pri rokah.

O velikih počitnicah, ko sem prišel v Ljubljano, sem stopil v gledališko pisarno, da mi vrnejo rokopis. Tam sem našel Zupančiča, ki je bil takrat dramaturg. Spominjam se, da je stal ob pisalni mizi in me vprašal, kaj bi rad. Povedal sem mu. Vzel je iz predala rokopis in mi ga dal.

»Ali ste vi to prevedli?« me je vprašal.

Pritrdil sem.

In nisem bil prav vedel, ali naj bom ponosen na to, ali naj se sramujem.

Pesnik me je nato pozorno premeril iznad naočnikov. Morda mi na prvi pogled tega dela ni prisojal, zdaj pa sem mu vzbudil zanimanje.

»Dajte mi svoj naslov, mi je rekel. »Da bomo vedeli, na koga naj se obrnemo, ako bomo dramo potrebovali.«

Dal sem naslov. Že zgolj to sem imel za uspeh. In če bi drugega ne bilo, sem bil srečen, da sem spoznal velikega pesnika. Govoril sem z njim — četudi le nekaj vsakdanjih besed — in mi je ob odhodu toplo stisnil roko... Tisti dan sem nekam visoko nosil glavo po Ljubljani.

Ob tistem srečanju nisem poznal pesnika le po »Pisarnicah« in po pesmi o zlati ptički. Bral sem že »Čašo opojnosti« in »Čez plan« tolikokrat, da mi je nekatera pesem ostala v spominu. In ko so izšli »Samogovori«, sem kupil enega prvih izvodov, ki so prišli v Gorico. Bral sem, znal na pamet, a — ni me sram priznati — nisem vsega razumel. Mlademu človeku ni lahko razumeti velikega pesnika. Ta je podoben goščavi s čudovitimi drevesi in cveticami. Bolj ko prodiraš vanjo, bolj se ti odpirajo vedno nova čuda. Zdi se ti, da nikoli ne boš vsega odkril. Da ti je vse jasno, ti morata zrasti glava in duh. Tako je bilo tudi z menoj. In tako je danes tudi z vami, mladi pionirji.

Pa ni vzroka, da bi se zaradi tega ga kisló držali. Saj raste te ko konoplja,

ne samo po telesu, ampak tudi po duhu. Z leti boste vse razumeli, tudi velike pesnike kot je Oton Zupančič. Koliko neznanih lepót vas še čaka, koliko užikov! Zavida mvas zanje.

Pesnik Zupančič je vedno mislil tudi na vas, najmlajše. Zato vam je zložil »Sto ugank«. Saj poznate tisto: »Suha baba na strehi čepi, pisan jezik na cestu moli.« Menda je prav tako, ali ne? Pišem po spominu in če ni prav, pa sami popravite. Kaj pa »Ciciban«, naša najlepša pesniška zbirka za mladino? Dvomim, da imajo drugod po svetu otroci kaj tako lepih pesmi. Ko so te pesmi izšle, jih je vse žvrgolelo, staro in mlado, in jih še danes žvrgoli. Da bi bil jaz, ko sem bil majhen, imel »Cicibana«! Ne enkrat, trikrat bi ga bil znal na pamet od začetka do konca. Pesmi o Cicibanu bodo živele, dokler bo kaj slovenskih otrok na svetu. Teh pa bo vedno več.

Povedal sem, kako mi je pesnik pred davnimi leti, ko sem bil še dijak, toplo stisnil roko. In še enega stiskljaja njegove roke nikoli ne bom pozabil. To je bilo oni dan — petnajstega decembra lani — ko je v ljudski skupščini pozdravil primorske poslance. Po pozdravu je stopil k meni in mi z radostjo v očeh segel v desnico. Ne morem vam povedati, kako lepo mi je bilo takrat pri srcu. To je bil pristen pozdrav in dobrodošlica osvobojenim Primorcem v ime vseh Slovencev.

Pesnikovo srce je vedno gorelo za domovino, za neosvojene brate, za lepoto, za pravico in resnico. Tako mora goreti srce slehernega pesnika. Med osvobodilno borbo so partizani brali

ZEMLJEVIDI

Čigava Indija? Komu Bagdad?
Kdo strelja naj, obeša v Teherani?
Kdo nadzoruj moritve po Balkani?
Kam z zlatim ključem carigradskih vrat?

Razpregel zemljevid je diplomat:
tovore nosijo vsi oceani,
zaklade si grmadijo prisilani —
komu zemlje in morja blagodat?

I jaz razganem pred seboj papirje:
glej — rodna zemlja, naša draga prst!
Ko drugi grabijo vse dalje, širje,

boš rod, ki bivaš tod, boš v duši čvrst?
O, kaj bo z vami, vi mejniki štirje:
Celovec, Maribor, Gorica, Trst? ...

njegove pesmi, ki jih je pošiljal v gozdove. Niso bile podpisane, a so vedeli, da so njegove. Navduševali so se ob njih. Pesnik je hodil pred njimi in jim z besedo kazal pot v svobodo...

Danes ima pesnik Oton Zupančič sedemdeset let. Ob tej priliki se ga spominja ves narod. Hvaležen mu je za vse lepe pesmi, ki mu jih je napisal. In za vse besede, ki so kazale pot v svobodo, k lepoti, do resnice in pravice. Vem, da ste mu hvaležni tudi vi, pionirji, za »Sto ugank« in za »Cicibana«. Pa ne samo zato. Hvaležni mu morate biti tudi za vse ostalo, kar je napisal. Ko boste zrastle, boste brali, razumeli in se iz njegovih besed mnogočesa naučili. Kot dobri Slovenci boste ponosni na svojega velikega pesnika.

Ob Prešernovi proslavi

Ob letošnji proslavi nam je pesnikova podoba jasnejša, pristranejša in bližja ko kdaj koli prej.

Iz težkih razmer, v katerih je Prešeren živel, je zrastle visoko nad obdajajočo ga okolico. Iz tlačanstva, iz otroške dobe slovenskega naroda, ki še ni poznal zavednosti in revolucionarne odločnosti, čeprav je trkala na njegova vrata francoska revolucija, ki so v njem na slovenskem kulturnem polju gospodarili samo duhovniki in nekateri imetniki, nam je Prešernova pesem kažipot prav v današnje dni. Živeč v neprestanem boju z okolico, je nakazoval smeri v boljši, srečnejši svet.

V času, ko je slovenska beseda še jecljala, je pokazal, da se da tudi v jeziku hlapcev in dekel peti o najlepšem in najvišjem.

Tudi njega je bolelo, da »v deželi parski Tesel gospodari, ječe pod težkim jarmom sinovi Slave, le tujcem sreče svit se v Krajni žari, ošabno nos'jo ti pokonci glave.«

Vendar ni nehal zatrevati, da se bodo vremena Kranjcem zjasnila in od pomladi narodov leta osem in štiridesetega

je njegovo upanje še bolj zraslo in je poklical vse otroke Slave, naj si sežejo v roke. Danes se uresničujejo pesnikove sanje o svobodni zemlji, kjer si ljudstva prosto volijo vero in postave. Ta svoboda ni bila zastoj. Zanj so zavestno padali ljudje kot Ortomirovi borci pri Ajdovskem gradu. Enakopravni slovanski narodi so si segli v roke.

Se po nečem drugem nam je Prešeren blizu. V času, ko se ustvarja bratstvo vseh narodov, vseh nekdanj tlačanih in preganjanih, nam je v spodbudo njegov klic svobodoljubnim množicam:

»Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da koder sonce hodi,
preprij s sveta bo pregnan.

Vezati jih hoče v dobro sosesčino, v tvorno telo, v lepše življenje.

Ob Prešernu so rasli dolgi rodovi v trdno slovensko zavest, ob njem so se krepili borci v osvobodilni vojni in se oblikovali v junaški rod, v svobodoljubno ljudstvo, ob njem naj raste naš najmlajši rod v delu, ljubezni in zvestobi!

Pesniku, oblikovalcu slovenstva in voditelju v svobodne dni — slava!

LENINOVA PRAVICA

(Beloruska narodna)

Živela sta dva brata. Orala sta polje, zalivala zemljo s solzami in krivila hrbet v grbo.

Zito in živino so jim pobrali veleposestniki, za plačilo pa sta dobila s pestjo po hrbtu.

Tako sta životarila brata ne le leto, dve — še sama nista vedela, kako dolgo. Tudi drugi kmetje naokoli niso živeli bolje od obeh bratov.

Naveličala sta se brata dela za tuje zdravje. Odločila sta se, da poideta širum ruske dežele pravice iskat. In sta šla.

Hodila sta že mesec, leto, ko sta zagledala veliko vas. Sredi vasi je stal veleposestnikov dvorec, poleg njega pa kamenita cerkev.

»Kaj«, pomislila brata, »če bi stopila tja in vprašala, kje živi pravica.«

Stopita skozi vas in nasproti se jima pripelje v kočiji veleposestnik.

»Čigava sta kmetiča, od kod prihajata in kaj iščeta?« ju vpraša veleposestnik.

Brata pa mu odgovorita: »Živela sva v bedi, trpljenju in nimava več moči, da bi še tako živila. Iščeva pravice. Povej nama, pan, kje bi jo našla.«

»Dobro«, reče pan, »jaz vama bom

pokazal pravico, če želite, zato pa mi bosta delala eno leto.«

Brata sta pristala.

Delala, delala sta. Orala polje, zemljo zalivala s solzami. Minilo je leto.

Prideta k panu in rečeta: »Pokaži nam vendar, kako bi našla pravico.«

»No, tukaj imata pravico«, odgovori pan; »beraška umazanca sta in zato morata delati za nas pane.«

Brata sta pljunila in šla dalje.

Hodita mesec, hodita leto. Prišla sta v vas in nasproti jima je prihajal pop (pravoslavni duhovnik). Brata stopita k njemu: »Nauči naju, oče, kako bi našla pravico.«

»Dobro«, reče pop, »izmolil vama bom pravico pri nebeškem kralju, a vidva pa mi bosta zato eno leto delala.«

Brata sta pristala. Delala sta in delala; popu sta njivo orala, s solzami zemljo zalivala. Minilo je leto.

Prišla sta brata k popu, a on jima reče: »Delajta dobro, ne jezita boga, to je vajina pravica.«

Pljunila sta brata in šla dalje.

Prideta do trgovca. Bil je bogat, debel, bolj debel ko pan in pop.

»Dobro«, reče trgovec, »naučil vaju bom najti pravico. Seveda mi bosta zato eno leto delala.«

Pristala sta brata.

Prišla sta služiti trgovcu in kriviti hrbet v gube. Trgovec ju je učil goljufati poštene ljudi, ociganiti pri meri reveže. Ni še minilo leto, ko reče mlajši brat, »ne bom več iskal pravico. Ni na svetu pravice za kmeta.«

Vrnil se je v svojo rojstno vas.

Starejši brat je bil vstrajnejši in se ni hotel vrniti domov brez pravice.

Odšel je k tovarnarju.

Tovarnar je bil bogatejši od pana, popa in trgovca.

Starejši brat je začel delati pri njem. V tovarni dela mnogo ljudi.

Delali so mnogo let, krivili hrbte v grbe, a pravice niti videli niso.

Pa je zaslišal brat njih pogovor: »Le en človek je, ki ve za pravico. Ime mu je Lenin, živi pa v Piteru.«

Brat si je zapomnil in šel iskat tega človeka.

Šel je mnogo dni, a morda tudi mesece. Prišel je v Piter. Zagleda delavca in ga tiho vpraša: »Kje bi našel Lenina?«

Delavec mu odgovori še bolj tiho: »Pojdi z menoj, peljal te bom.«

Prišla sta v preprosto sobo. Vse naokrog so se gromadile razne knjige. Pristopil je k njima človek, oblečen ni bil bogato, a snažno in prijazno spregovoril: »Zdravo tovariša, kaj bosta dobrega povedala!«

Brat mu je povedal, kako je iskal pravice.

Lenin se je dolgo pogovarjal z njima o razmerah v tovarni, o kmečki revščini. Spraševal je to in ono in nato dejal bratu: »Prav si storil, da si odšel v tovarno pravice iskat, kajti tam jo boš najprej spoznal. Držite jo vi v svojih rokah!«

Rozložil je Lenin bratu, kako se je treba boriti za delavsko pravico, da ne bi potem več služili ne panom, ne trgovcem, ne tovarnarjem, ki bi jih izgubili s carjem vred.

Brat se je vrnil v tovarno in pričel razlagati tovarišem Leninovo pravico. Eden razlaga — deset ga posluša; deset jih razlaga — sto jih posluša. In šla je Leninova pravica po vsem svetu.

Hodila je mnogo let po tovarnah in vaseh. Vzpodbujala je delavce in kmete na borbo; spregovorila je glasno, zatutila je kot sirena po vsem svetu. Šli so delavci in kmetje v boj proti veleposestnikom in tovarnarjem. Vodil jih je sam Lenin s svojim najboljšim pomočnikom Stalinom. In zmagala je Leninova pravica.

Od tedaj ne delajo več delavci in kmetje za pane in tovarnarje, hrbtov ne krivijo v grbe, zemlje ne zalivajo s solzami — sami so gospodarji svojih tovarn, svoje zemlje in svojega življenja.

KOROŠKE

NARODNE

PRIPOVEDKE

Prijazna in prepirljiva deklica

Deklica je imela hudo mačeho. Pisana mati je bilav sa zaljubljena v svojo pravo hčerko, katera je siroto sovražila in preganjala, kjer je le mogla. Mačeha je poslala zvečer siroto spat v grad, v katerem je strašilo. Mislila je, da se bo tako sirote znebila.

Deklica je brž izpolnila željo mačeha,

ker je bila vesela, da jo vsaj preko noči ne bosta preganjali mati in hči. V gradu si je pripravila večerjo. Še preden je bila skuhana, je primijavkal mucek: »Deklica, ali mi boš dala večerjo?« Deklica je prijazno odgovorila: »Kajpak, kar v sobo stopi, bova pa skupaj večerjati!« Komaj je bil maček v sobi, jo primaha psiček in prav tako vpraša, če bo kaj večerje zanj. Deklica zopet reče:

»Kajpak kar v sobo pojdi, tam te že munej čaka!« Nato je prišel prosit za večerjo še petelinček, ki ga je dekle prav tako prijazno poslala k mačku in psičku. Ko je deklica večerjo skuhala, so vsi skupaj lepo povečerjali, nato pa šli spat.

Ponoči je prilomastil v sobo strašen mož. Deklica je zavekala in zaklicala: »Munej, mijavkaj, da me mož ne sne! Kužej, kužej, zalajaj, da me mož ne poje!« Petelinček, poj, da me mož ne požre! Maček je zamijavkal, psiček zalajal, petelinček zakikirikal, pošast pa je vzela pete pod noge, prej pa je vrgla v hišo še zlat kolovrat.

Ko je prišla deklica zjutraj iz nevarnega gradu z zlatim kolovratom, se je mačeha dragocenosti takoj polastila in rekla svoji hčerki: »Če je ta terba* toliko prinesla, dobiš ti gotovo še kaj več lepšega in dragocenejšega!« In prepirljivka je morala drugo noč prenočevati v gradu. Ko je pripravljala večerjo, je prišel maček in vprašal za večerjo. Ozmehala ga je: »Mrha mačja, za tebe ni večerje!« Psička je nadrla: »Spravi se, kajfa!« Petelinčku pa je rekla: »Jastreb naj te odnese, kruljavec!«

Kajpak, pa je večerjala sama, vendar je pa klicala ponoči prav tako kakor prijazna deklica prejšnjo noč mačka na pomoč, da bi jo ubranil strašnega moža. Maček ji je odvrnil: »Sama jedla, sama mijavkala!« Psiček ji je odvrnil: »Sama jedla, sama lajajala!« In tudi petelinček: »Sama jedla, sama poj!«

Pošastni mož je opravil lahko svoje in deklice ni bilo več nazaj k pisani materi.

* terba — neumnica.

I. V. Sergejev:

O praznoverju

Marsikatera praznoverja, ki so živela tisoče let, so se ohranila do današnjih dni in so sestavni del naših nazorov in predstav o prirodnem svetu, tako čvrsto so se zakoreninila v naše življenje.

Vsi poznamo izraz: »Danes je vstal z levo nogo.« Tako pravijo človeku, ki se jezi brez razloga, ki išče povod za prepir v vsaki besedi, čeprav to nasprotuje njegovemu običajnemu vedenju.

Vsi ste slišali, da »raztresena sol pomeni prepir.« Ako je mačka tekla čez cesto, bo nesreča. Srečati ženo s praznim vedrom, je zelo slabo. Ponedeljek je slab dan. In številka 13. Ta je zelo nesrečna. Začeti neko delo 13. v mesecu, ali ne bi bilo bolje počakati še en dan?

Te praznoverne čenče so znane vsakomur. Izobražen in kulturni človek jih smatra za preživele ostanke iz dobe barbarstva. Toda mnogi še naprej verjamejo, da bi ti nesmiselni znaki mogli nekaj pomeniti. Spomnite se na uganko za uslišanje želje: »V katerem ušesu mi zvoni?« ali, kako se izognemo prepiru, če smo stresli sol. Treba je, pravijo, vreči tri zrnca soli preko leve rame.

Zakaj spravljajo ljudje slabo razpoloženje v zvezo z vstajanjem na levo nogo? Zakaj naj bi stresena sol izzvala prepir? Kakšna zveza je tukaj? Kakšen odnos je med številko 13 in med delom, ki smo ga začeli ta dan? Vzročne zveze tu seveda ni nobene.

Ugotovili smo, da ima vsaka stvar, vsaka posledica svoj vzrok. To se pravi, da so neki vzroki, ki so povzročili praznoverne predstave. Ti vzroki v resnici obstoje. Njih izvor moramo iskati v daljnji preteklosti. Kaj je na pr. povzročilo praznoverje s soljo? Za kaj gre tukaj?

Zelo verjetno je, da je bila sol v starih časih velika redkost. Raztresti sol

je bila zelo velika neprijetnost in je gotovo pripeljala do družinskega prepira. Danes je sol cenena in ni več nobena redkost, toda stara predstava se je ohranila do danes v praznoverju. Izogibanje prepira z metanjem treh zrn preko leve rame sega že v novejšo dobo, ko sol že ni imela več take vrednosti.

Zakaj je številka 13 nesrečna? Kako pojasniti to zelo razširjeno praznoverje? Do razlage ne moremo priti naravnost, ampak le po ovinkih. Človeštvo je v davnini pripisovalo nekaterim številkam skrivnostni pomen. Veliko spoštovanje so pri raznih narodih uživale trojke, sedmice, devetke in dvanajstice. O vsaki teh števil so mnoge pravljice. Dvanajst mesecev leta, dvanajst ozvezdij itd. Odkod je privrženost tej številki: Deljiva je z 2., 3., 4. in 6. Številka je pripravnost od danes običajne desetice, ki je bila brez ostanka deljiva samo z 2 in 5. Zaradi tega je bilo svoj čas računanje na ducate bolj v navadi, kakor je danes. Vendar se je tudi danes ponekod ohranilo. Dan in noč sta razdeljena na dva ducata ur, ure imajo po pet ducatov sekund. Tudi nekateri predmeti n. pr. svinčniki, gumbi, klobčiči sukanca se še danes ne računajo na desetine, ampak na ducate ali na ducate ducatov.

V starem veku so upoštevali 12 kot sveto, popolno številko. Vse prostrano vesoljstvo je bilo obseženo v nebesnem svodu v 12 znakih. V dvanajstih urah na kazalu je vklenjen ves neskončni svetovni čas. 12 je bilo število, zaprto v samem sebi, v krogu dvanajstih števil, ker se je po njem pojavila tudi enica in so spet krožile iste številke. Številka 13 ni bila v mejah te popolnosti, zapletala je račune in jih vznemirjala ter so jo zaradi tega že od nekdaj smatrali za neprijetno, slabo številko. Izmišljali so si

o njej razne laži in končno je postala »hudičev ducat«, nesrečno število.

Kaj je povzročilo vražo, da si pokvariš ves dan, če vstaneš zjutraj z levo nogo? To nam pojasnjujejo stare predstave o dobrem in zlem, o desnem in levem. Desno (v ruščini - pravoje, tudi po domače-pravo) to je pravilno, dobro. Levo pa nepravilno, slabo, zlo. Kakor vidite, se je v ruščini in v drugih jezikih celo v govoricah ohranila zveza med temi pojmi.

Seveda pa se ne da vse tako preprosto pojasniti. Mnogo starih pojmov je izgubljenih, pozabljenih in ne posreči se nam vedno, da bi določili zveze, ki so povzročile predsodke, ki obstoje še danes.

Med praznoverji, ki smo jih že našli, so tudi taka, ki imajo resne posledice. Denimo, da je zbolel otrok; brca z nogami, vpije in se premetava. »Urekli so ga. Saj sem vedela.«

Zadostovalo bi dati takemu »uročene-mu« otročku navaden klistir ali žličko ricinusovega olja, da bi bolezen izginila brez duha in sluha. Toda skrivnostni urok tudi zdravijo s primerno skrivnostnimi sredstvi: bolniku »gase olje« in ga obenem zagovarjajo s čudno kopico nesmiselnih besed. Danes gledajo na vse to s kritičnimi očmi, dobro se zavedajo, da so »urok«, zaklinjanje in gašenje olja preživeli ostanke starih pogledov neizobraženih ljudi na svet. Toda pred 200 ali 300 leti so na take — z našega vidika — blodnje gledali resno. Ljudi »s hudim pogledom« so dolžili, da imajo

zvezo z hudičem, da so dušo prodali vragu. Sežigali so jih na grmadah, metali v vodo, mučili z razbeljenim železom, kakor so pač delali po surovih navadah in zakonih tistih časov.

Čim bolj je človek neizobražen in nekulturen, tem bolj je praznoveren in živi v večnem strahu v svetu, popačenem od vraž. Daleč od mest, v malih vaseh še danes slišiš, da je krava zgubila mleko, ker je bila »začarana«, da si pridobiš ljubezen ljubljene človeka, če mu daš piti »čarovno zelišče«, da lahko z zaklinjanjem ustaviš kri, ki teče iz rane, ali ozdraviš zobobol.

Kakor človek spozna resnične vzroke tega ali onega pojava, kadar dožene pravilno zvezo med posameznimi pojavi, tedaj začne praznoverne predstave, to se pravi dozdevne zveze med vzrokom in posledico, izginjati. Pri ugotavljanju teh pravih zvez pomaga znanost, ki proučuje vse naravne pojave. Razvoj znanosti pa je v neposredni zvezi z razvojem družbe: čim večji je družabni ustroj, s tem večjim znanjem razpolagajo ljudje in tem manj je praznoverja v taki družbi.

Vendar pa vraže izginjajo zelo počasi, mnogo počasneje kot raste znanost in se razvija človeška družba. Temu je vzrok, da so praznoverne predstave o svetu, praznoverni običaji, navade, vraže nastajale skozi tisočletja in so, kakor pravi neki angleški učenjak, »podobne potoku, ki si je nekoč utrl pot in sedaj teče že cel vek«.

Pionir in fizkultura

Marsičesa se lahko naučimo v fizikulturi. Izurimo se v raznih gibih, skokih, tekih, naše mišice dobijo prožnost, telo postane odporno in izdržljivo. Ako se vprašamo, čemu nam bo vse to, zakaj naj bi bilo naše telo vsestransko izvežbano in pripravljeno na različne napore, kaj lahko dobimo odgovor, katerega nam jasno kažejo tudi slike.

Ali vidite pionirja, s kako sigurnostjo stopa po gredi in še veliko žogo drži v rokah. Ni izgubil ravnotežja, čeprav je greda ozka in žoga težka. Mnogokrat so naši hrabri borci naleteli na prirodno zapreko, katero predstavlja ozka brv preko potoka. Partizan je imel na rami puško in nahrbtnik, katerega je komaj nosil, a preko brvi je moral, kajti to je lahko odločilo uspeh pohoda. Podal se je — ta z nesigurnostjo, a oni — kar videlo se mu je, da je pripravljen še na večje in težje zapreke. To je, tovariši, bil fizikulturnik. On se je že na telovadščico naučil in izuril, zato mu takale brv ni delala skrbi.

Skočiti — rekli bi, saj to je lahko. A

skočiti pravilno, skočiti tako, da ti skok nečemu koristi, tega se pač moraš naučiti. Poglejte, s kako lahkoto je pionirka preskočila palico. Toda to še ni vse. Važno je, da bo ta pionirka znala preskočiti tudi jarek na travniku, če se bo nenadoma pojavil pred njo.

V fizikulturi poznamo različno orodje, na katerem ali s pomočjo katerega telovadimo. Tako je med drugim tudi orodje, preko katerega skačemo. Na primer miza. Lepo se odbiješ, upreš se na roke — in že si preko. A na drugi strani — ograja. Mnogo primerov nam opisuje pionirja, ki je bil kurir. Težka in odgovorna je naloga kurirja. Da bi izpolnil nalogo, je moral iskati poti, kjer ga sovražnik ni mogel doseči. Plazil se je po tleh, skrival se je za grmovje, tekel, plezal in kar nenadoma se pred njim pojavi ograja. Preskočiti jo je treba, nič drugega ne pomaga.

Kako slično je to onemu preskoku preko mize.

Mnogo igrice in vaj imamo, s katerimi se naučimo nositi sotelovadca. Seveda pa moramo znati pravilno nositi, da bomo lahko dosegli čim večje razdalje s čim manjšim naporom. Zgodilo se je, da je tovariš bil v boju ranjen. Pomagati mu je bilo treba, prenesti ga na varno mesto, kjer ga sovražnik ne bo našel. To delo lahko s toliko manjšim naporom izvrši človek, ki se je tega že prej naučil.

Tovariši, navedeno in prikazano je samo nekoliko primerov, kako naj nam fizkultura pomaga, da to, kar se naučimo v urah fizikulture, prenesemo in koristno uporabimo v vsakdanjem življenju. Mi se pripravljamo za graditelje domovine, pripravljamo se za njene čuvare in branitelje. Zato pa moramo biti vsestransko, tako duševno kakor tudi telesno, pripravljeni in izvežbani. Učiti se moramo praktično uporabljati vse, kar nam nudi fizkultura.

Oton Župančič:

Kuj me, življenje, kuj!
Če sem kremen, se raziskrím,
če jeklo, bom pel,
če steklo — naj se zdrobim.

Dvanajstero palčkov - malčkov

»Joi,« reče bratec — palček Februar.
»Zda, bom pa jaz sveta vladar, neba in zemlje gospodar. Meh za smeh bom s sabo nosil. Sonce zlato bom poprosil, naj močnejše sije, da bo konec mrzle zime!«
Palček — malček Februar s pustno kapo se pokrije, na copatke še kraguljčke dva zašije. Potem pa holadra in holadri, že v svet hiti. Tam vlada dvajset osem

dni. Potem se je vrnil ves truden in zaspan:
»Bratci palčki — malčki, dober dan!
Bratec palčki — malčki so s peči se skobacali in vprašali:
»Kako na svetu je bilo, bratec Februar, kako?«
Se bratec Februar je zasmeljal, dejal:
»Tako, preljubi palčki — malčki, tako na svetu je bilo:

AJOGA

(Amurska pripovedka)

Živel je oče, ki je imel hčerko. Prekrasno dekle. Vsi so trdili, da lepše od Ajoge ni v tem kraju, pa tudi v kakem drugem ne. Nikjer ni lepše! Ajoga se je prevzela. Začela se je gledati. Bila si je všeč. Gleda — ne more se nagledati. Zdaj se občuduje v svetlem medeninaštem kotliču, zdaj v vodi.

Postala je strašno lena. Zaljubila se je vase na vso moč.

Pa reče nekoč oče hčerki: »Pojdi, prinesi vode, Ajoga!«

Hčerka pa odgovori: »Bom padla v vodo.«

»Primi se za vejo,« svetuje mati.

»Veja se bo odlomila.«

»Izberi močnejšo vejo.«

»Si bom roke opraskala.«

»Natakni rokavice.«

»Se bodo raztrgale.«

»Jih boš pa s šivanko zašila.«

»Šivanka se bo zlomila.«

»Vzemi močnejšo iglo.«

»V palec se bom zbodla.«

»Natakni naprstnik.«

»Naprstnik se bo predrl.«

Pa reče sosedovo dekle: »Bom kar jaz tekla po vodo, mati!«

Gre in prinese vode.

Mati je spekla pogačo.

Ajoga vzklikne: »Daj mi pogače.«

»Vroč je, si boš opekla roke,« reče mati.

»Bom pa vzela rokavičke.«

»Rokavičke se bodo ovlažile.«

»Jih bom pa na sonce obesila.«

»Trde bodo postale.«

»Jih bom pa zmela.«

»Te bodo roke bolele! Zakaj bi se mučila, zakaj svojo krasoto kvarila? Bom dala raje pogačo tej deklici, ki ji ni žal rok.«

Mati je vzela pogačo in jo dala sosedu. Ajoga se je razsrdila. Šla je skozi vrata k reki. Gledala je svojo sliko v vodi. Sosedova deklica je držala pogačo. Ajoga je gledala in vrat se ji je daljšal od zavisti.

Deklica pa reče Ajogi: »Vzemi pogačo, Ajoga, ne bo mi žal za njo.«

Lena hčerka je zamahnila z rokami nad deklico. Razširila je prste in vsa prebledela od zlobe. Ko je zamahnila, so se ji roke spremenile v krila.

»Ničesar nečem,« je kričala.

Planila je v vodo in se spremenila v gos. Plavala je po vodi in klicala:

»Ah, kako sem vendar lepa! Ga, ga, ga! Ah, kako sem krasna!«

In še sedaj tako plava. Ker je že pozabila govorico, kriči, čim koga zagleda:

»Aj — oga — ga — ga — ga! Aj — oga — ga — ga!«

Medvedek Markec

V našo vas so prišli oni dan cigani, pravi cigani — tri voze jih je bilo in četrtega pol. To je bil direndaj! In so jih prišli gledat moške in otroci iz dveh, ženske pa iz treh vasi. Da, da — ampak taka stvar ni kar tako, o ne. Stari cigan, ki so ga klicali Pero, je zdajci odprl pred ljudmi zabavo podobno stvar in iz nje je za črnim smrkom pogledal rjav medvedek, pravi medvedek! Kako srčan je bil!

»Eeeeee,« je zapel stari cigan Pero in se ozrl po vaščanih, »pleši, pleši, medula... pleši, pleši, medula!«

Debela ženska je prišla boben in je udarjala nanj. Medvedek je zlezal iz kletke, povohal s smrkem na levo in desno in se postavil na zadnji nožici.

»Pleši, pleši, medula!«

PUST

Hajsasa, hajsasa, pustna nedelja, lan sem bil špeha sit, letos pa zelja. (Narodna)

Boben je pel, medvedek, ki so mu rekli tudi Markec, pa je žalosten zaplesal. Oziral se je po otrocih, časih postal in hitro poduhal kruh, ki mu je bil zadišal iz rok vaških otrok, pa se spet prestopil zdaj na levo, zdaj na desno, kakor pač pri plesu gre. Potem pa je ubožček nepričakovano omahnil in se zvalil v prah. Vsi so se smejali, medvedek pa je proseče pogledal svojega gospodarja in sklenil tački, kakor bi zaprosil: Ne morem več, lačen sem, lačen...

A tista debela ženska, ki je imela svetle obročje v ušesih, je še vedno tolkla po bobnu; stari cigan Pero pa je potezal za vrv, ki je bila pritrdjena na železnem obroču, ki je medvedka zmerom tako rezal v smrček. Zraven je z bičem pokal po zraku in suval malega nepokorneža:

»Pleši, pleši, medula!«

Potem so se mu zablistale ciganske oči in je udaril z bičem po njem: pok, pok, pok... je udrihal — dokler se ni medvedek postavil na noge in glasno zavekal. Pa je stari Pero z obema rokama pograbil bič in hotel oplaziti po kosmatincu — ko se je medvedek nenadoma pognal v beg... Bežal je, kakor je mogel, in kakor je bil majhen, je vendar prav hitro pobiral podplate. Cigani so tekli za njim v gozd in stari Pero se mu je dobrihal:

»Na, medula... na, medula...« mu je ponujal kruha. A medvedek se ni niti ozrl, še malo ne! Še bolj jo je ucvrl in se izgubil v goščavi...

»Ala, ala!« je kričala tista debela ženska z bobnom sredi ceste, »zdaj nam je pa medula ušla! Ala, ala!«

Potem je vrgla boben na voz in še sa-

ma stekla v gozd loviti medveda. Za njo so jo ubrali še vaški otroci in glasno kričali: »Na, medula, na, medula!«

E, pa ni nič pomagalo, prav nič. Medvedek je bil že daleč, daleč v temnem gozdu. Za njim se je vlekla vrvca, privezana na železni obroček in se zapletala ob grmičevje. Pa se je zgodilo, da je malega begunčka nenadoma potegnili nazaj. Ujel se je! Kaj bo pa zdaj? je pomislil. Pa ni bilo nič hudega. Potegnil je enkrat, dvakrat in vrvca se je pretrgala prav ob njegovem smrčku. Vsel je bil in je poskočil, potem pa kar hitro odhlačal dalje.

Oton Župančič:

ZVONOV

Bim — bim, bim — bim!
Jaz dan zvonim,
na okna vsa trkam,
zaspance budim,
budim — bim — bim!

Bam — bam, bam — bam!
Jaz sonca vam dam,
en pehar za polje,
en pehar za hram
ga dam — bam bam!

Bom — bom, bom — bom!
Kje tvoj je dom?
Kdor pot si izgrešil,
jaz vodil te bom
na dom — bom — bom!

STRIC JOŽA SVOJIM PRIJATELJEM

Ker ima stric Joža v današnji številki »Mlade Koroške« premalo prostora, da bi odgovoril svojim mladim prijateljem, bo to napravil v prihodnji številki. Samo to hoče povedati, da ga je spet zelo razveselilo, ko je sprejel toliko pisemc, v

katerih mu pionirji in pionirke pripovedujejo o svojem življenju.

Tokrat je doletela sreča Marico Božič iz Lovank in Micko Kalsberger iz Skofič, ki za svoj trud pri reševanju ugank prejmeta lepo knjigo.

Vse svoje prijatelje do prihodnjice toplo pozdravlja

stric Joža.

SLIKA BREZ BESED

UGANKA

Vstavite namesto pik črke in dobili boste začetek lepe pesmi ki jo vsi znate.

Oton Župančič:

Indija Koromandija

In vsaka stezica povede te v Rim, pa če še tako je zgubljena, tja v Indijo, tja v Koromandijo pa roka ne kaže nobena.

Tam v Indiji, tam v Koromandiji bonbončki visijo raz veje in izpod grmiča se vsakega maslena potičica smeje.

Morda pa orehovo rajši imaš? Medeno? Ocvrte peroti? In vile zvečer te uspavajo in ptičice zjutraj pojo ti.

Tja v Indijo, tja v Koromandijo pa dedek naš lani odšel je: »Otroci, le pridno ubogajte! Ko vrnem se, to bo veselje!«

In čakali smo ga in čakali: a zdaj ga več nihče ne čaka: gotovo tam cvička dolenjskega je, gotovo je mnogo tobaka.

REŠITEV KRIZANKE »SNEŽENI MOZ«

Vodoravno: 1. bol, 3. da, 5. rž, 6. stoka, 9. top, 10. oni, 11. ovita, 13. ono, 14. ara, 16. kol, 17. oko, 19. Iva, 21. plast, 23. ost.

Navpično: 2. Oto, 4. as, 5. RA, 7. Titovo kolo, 8. kapitalist, 11. on, 12. ar, 13. Oto, 15. Ana, 18. KP, 20. vt, 22. as,

